

มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid - induced respiratory depression (OIRD)	หน้า : 1 / 9
		รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01
ชื่อหน่วยงาน : คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการระงับปวดเฉียบพลันของโรงพยาบาลศิริราช		ทบทวนครั้งที่ : 1 วันที่ทบทวน : 27 พ.ค. 69
ผู้ตรวจสอบ : ประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการระงับปวดเฉียบพลันของโรงพยาบาลศิริราช		วันที่อนุมัติ : 03-07-2569
ผู้ตรวจสอบ : ประธานคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพการระงับปวดเฉียบพลันของโรงพยาบาลศิริราช		ผู้อนุมัติ : คณบดี

1. วัตถุประสงค์

- 1.1 เพื่อเป็นแนวทางการแก้ปัญหาและจัดการกรณีผู้ป่วยเกิดการกดหายใจจาก opioid (opioid-induced respiratory depression)
- 1.2 เพื่อเป็นแนวทางการให้ยา Naloxone กรณีเกิด opioid-induced respiratory depression

2. ขอบข่าย

ผู้ป่วยที่รับยาในกลุ่ม opioid

3. ความรับผิดชอบ

- 3.1 วิทยาลัยแพทย์ วิทยาลัยพยาบาล แพทย์ประจำบ้าน แพทย์เฟลโลว์ แพทย์ประจำบ้านต่อยอด
- 3.2 ทีมแพทย์ผ่าตัด รวมทั้งแพทย์ประจำบ้าน แพทย์เฟลโลว์ แพทย์ประจำบ้านต่อยอด
- 3.3 ทีมแพทย์ รวมทั้งแพทย์ประจำบ้าน แพทย์เฟลโลว์ แพทย์ประจำบ้านต่อยอด ที่มีการใช้ยาในกลุ่ม opioid
- 3.4 พยาบาลที่ดูแลผู้ป่วยที่ได้รับยาในกลุ่ม opioid

4. คำจำกัดความ

- 4.1 ยาระงับปวดในกลุ่ม opioid หมายถึง ยาในกลุ่มอนุพันธ์ของฝิ่น ได้แก่ morphine, pethidine, fentanyl, oxycodone, methadone, tramadol
- 4.2 opioid-induced respiratory depression (OIRD) หมายถึง ภาวะระบายลมหายใจพร่อง (hypoventilation) ทำให้เกิดการคั่งของ CO₂
- 4.3 ระดับความง่วงซึม (sedation score, SS) วัดเป็นระดับ 0-3 และ S
  - 0 ไม่ง่วงซึม ตื่นสดชื่นดี
  - 1 ง่วงเล็กน้อย เรียกปลุกตื่นง่าย
  - 2 ง่วงซึม หลับเกือบตลอดเวลา ถ้าปลุกแล้วตื่น แต่ไม่ยอมพูดคุยโต้ตอบ
  - 3 หลับตลอดเวลา ปลุกไม่ตื่นหรือตื่นยาก
  - S หลับปกติ
- 4.4 IV หมายถึง ทางหลอดเลือดดำ (intravenous route)
- 4.5 IM หมายถึง ฉีดเข้ากล้ามเนื้อ (intramuscular route)

 มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ	หน้า : 2 / 9
	เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid – induced respiratory depression (OIRD)	รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01 บทวนครั้งที่ : 1

- 4.6 SC หมายถึง ฉีดเข้าชั้นใต้ผิวหนัง (subcutaneous route)
- 4.7 ET หมายถึง ทางท่อช่วยหายใจ (endotracheal tube)
- 4.8 IO หมายถึง ทางกระดูก (intraosseous)
- 4.9 RR หมายถึง อัตราการหายใจ (respiratory rate)
- 4.10 Oxygen saturation หมายถึง ค่าการอิ่มตัวของออกซิเจนในเลือดแดง

5. เอกสารอ้างอิง

- 5.1 Schug SA, Scott DA, Mott JF, Halliwell R, Palmer GM, Alcock M; APM: SE Working Group of the Australian and New Zealand College of Anaesthetists and Faculty of Pain Medicine (2020), Acute Pain Management: Scientific Evidence (5th edition), ANZCA & FPM, Melbourne.
- 5.2 Gupta K, Prasad A, Nagappa M, Wong J, Abrahamyan L, Chung FF. Risk factors for opioid-induced respiratory depression and failure to rescue: a review. Curr Opin Anaesthesiol. 2018;31(1):110-9.
- 5.3 ราชวิทยาลัยวิสัญญีแพทย์แห่งประเทศไทยและสมาคมการศึกษาเรื่องความปวดแห่งประเทศไทย. แนวทางพัฒนาการระงับปวดเฉียบพลันหลังผ่าตัด (Clinical Guidance for Acute Postoperative Pain Management). ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2562.
- 5.4 Northamptonshire Healthcare NHS Foundation Trust. Guidance on the use of naloxone in the management of opioid-induced respiratory depression 2018.
- 5.5 Rzasz Lynn R, Galinkin JL. Naloxone dosage for opioid reversal: current evidence and clinical implications. Ther Adv Drug Saf. 2018;9(1):63-88.
- 5.6 ฤทธิ์รักษา โททอง. Naloxone. ใน จารุวรรณ ศรีอาภา. ยาด้านพิษ ๕. กรุงเทพมหานคร 2558:22-25

6. รายละเอียด

การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid-induced respiratory depression (OIRD)

การวินิจฉัยภาวะ OIRD มีอาการดังต่อไปนี้^(1, 2)

- 1. ง่วง ซึม มักเป็นอาการแรกของ OIRD หรือโคม่า (sedation score ≥ 2)
- 2. ภาวะระบายลมหายใจพร่อง (hypoventilation) ทำให้เกิดการคั่งของ CO₂ (hypercarbia) หรือหายใจช้าน้อยกว่า 8-10 ครั้งต่อนาที⁽²⁾
- 3. ขนาดรูม่านตาเล็ก (miosis) หรือ
- 4. ทางเดินหายใจส่วนบนอุดตัน (upper airway obstruction) หรือ
- 5. Oxygen saturation ($< 90\%$)⁽²⁾ การใช้ค่า oxygen saturation อาจไม่น่าเชื่อถือในผู้ป่วยหลังผ่าตัดที่ได้รับ oxygen

 มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ	หน้า : 3 / 9
	เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid – induced respiratory depression (OIRD)	รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01 ทบทวนครั้งที่ : 1

ข้อบ่งชี้การให้ยา naloxone^(1, 3)

ผู้ใหญ่และเด็กโต (อายุ > 5 ปี หรือ น้ำหนัก > 20 กิโลกรัม): RR < 10 ครั้ง/นาที และ sedation score (SS) ≥ 2
 เด็กเล็ก (อายุ ≤ 5 ปี หรือ น้ำหนัก ≤ 20 กิโลกรัม): RR < 12-16 ครั้ง/นาที และ sedation score (SS) ≥ 2

Sedation score (SS)

- 0 ไม่่ง่วงซึม ตื่นสดชื่นดี
- 1 ง่วงเล็กน้อย เรียกปลุกตื่นง่าย
- 2 ง่วงซึม หลับเกือบตลอดเวลา ถ้าปลุกแล้วตื่น แต่ไม่ยอมพูดคุยโต้ตอบ
- 3 หลับตลอดเวลา ปลุกไม่ตื่นหรือตื่นยาก
- 5 หลับปกติ

แนวทางการจัดการเมื่อเกิดภาวะ OIRD^(3, 4) ดังนี้

1. หยุดยา opioid
2. เตรียมยา naloxone (0.4 mg/1 mL) 1 mL + NSS 9 mL = 40 mcg/mL
3. ให้ยา naloxone

ผู้ใหญ่และเด็กโต : 80 mcg (2 mL) IV bolus ไล่สายด้วย NSS ปริมาณ 10 mL

เด็กเล็ก : 10-20 mcg (0.25-0.5 mL) หรือ 4 mcg/kg IV bolus ไล่สายด้วย NSS ปริมาณ 2-5 mL

4. ให้ซ้ำ ทุก 2 นาที จนกว่า

ผู้ใหญ่และเด็กโต : RR > 10 ครั้งต่อนาที และ SS ≤ 1 (ถ้าขนาดยา naloxone ที่ใช้รวมทั้งหมดเกิน 10 mg แล้วอาการยังไม่ดีขึ้น ควรพิจารณาหาสาเหตุอื่นนอกเหนือจาก OIRD)

เด็กเล็ก : RR > 12-16 ครั้งต่อนาที และ SS ≤ 1 (ถ้าขนาดยา naloxone ที่ใช้รวมทั้งหมดเกิน 2 mg แล้วอาการยังไม่ดีขึ้น ควรพิจารณาหาสาเหตุอื่นนอกเหนือจาก OIRD)

5. Monitor : RR และ SS ทุก 15 นาทีสำหรับ 1 ชั่วโมงแรก ทุก 30 นาที สำหรับชั่วโมงที่ 2-3 และ ทุก 1 ชั่วโมง จนปกติ

6. ถ้าอาการหายใจยังไม่ดีขึ้น

ตาม code A2 สำหรับผู้ใหญ่และเด็กโต อายุ > 15 ปี

code P สำหรับเด็ก อายุ ≤ 15 ปี

code N สำหรับทารกแรกเกิดอายุ ≤ 1 เดือน

โดยโทรศัพท์ที่หมายเลข 909 (จากภายในโรงพยาบาล) และหมายเลข 02-416-3909 (จากภายนอกโรงพยาบาล)

Continuous infusion ของ naloxone

กรณีที่ได้รับยากลุ่ม opioid บางตัวที่ออกฤทธิ์ยาว เช่น ยา methadone ยา morphine รูปแบบออกฤทธิ์นาน (sustained release), intraspinal morphine ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิด recurrent OIRD สามารถพิจารณาการให้ยา naloxone แบบหยดต่อเนื่อง (continuous iv infusion) ในขนาด 4-5 mcg/kg/h⁽⁴⁾ ต่อเพื่อคุมอาการ หรือพิจารณาให้ยา naloxone ดังนี้

 มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ	หน้า : 4 / 9
	เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid – induced respiratory depression (OIRD)	รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01 ทบทวนครั้งที่ : 1

1. การคำนวณปริมาณที่จะใช้ โดยคำนวณรวมขนาดยา naloxone ทั้งหมดที่ผู้ป่วยได้รับเฉลี่ยต่อ 1 ชั่วโมง และปรับขนาดยาดังกล่าวลดลง 50% ก่อนบริหารยาให้ผู้ป่วย
2. การเตรียมยาเพื่อบริหารแนะนำให้เจือจางยา naloxone 2,400 mcg (เท่ากับปริมาตรยา 6 mL) เจือจางด้วยสารน้ำ NSS จนได้ปริมาตร 240 mL จะได้ความเข้มข้นสุดท้าย 10 mcg/mL
3. การติดตามอัตราการหายใจและ sedation score ทุก 15 นาทีสำหรับ 1 ชั่วโมงแรกหลังเกิดเหตุการณ์ และทุก 30 นาทีสำหรับชั่วโมงที่ 2-3 หลังเกิดเหตุการณ์ ต่อไปติดตามทุก 1 ชั่วโมงจนปกติ

ตัวอย่างการคำนวณ

ผู้ป่วยได้รับยา naloxone รวม 360 mcg ในเวลา 1.5 ชั่วโมง จะเท่ากับขนาดยา naloxone เฉลี่ย 240 mcg ต่อ 1 ชั่วโมง ดังนั้นขนาดยา naloxone ที่ผู้ป่วยได้รับสำหรับ continuous iv drip คือ 120 mcg ต่อ 1 ชั่วโมง หรือเท่ากับ 12 mL/ชั่วโมง

ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดภาวะ OIRD^(1, 2)

- 1) ผู้ป่วยสูงอายุ ≥ 65 ปี
- 2) มีโรคร่วมมาก ASA $\geq$ III/IV
- 3) ได้รับ opioid ≥ 2 ชนิด
- 4) ใช้ยานอนหลับร่วมด้วย
- 5) ผู้ป่วยที่ใช้ IV PCA ด้วยวิธี continuous background
- 6) ผู้ป่วยที่ได้รับยา gabapentin > 300 mg
- 7) ผู้ป่วยได้รับ morphine ต่อวันสูง (morphine equivalent dose; MED มากกว่า 25 mg)
- 8) มีการประเมินผู้ป่วยที่ไม่เพียงพอ (inadequate assessment)

ภาวะนี้มักเกิดหลังผ่าตัดภายใน 24 ชั่วโมง การเฝ้าระวังการลดลงของ oxygen saturation อาจไม่น่าเชื่อถือในผู้ป่วยหลังผ่าตัดที่ได้รับการรักษาด้วยการให้ oxygen การป้องกันการเกิดภาวะ OIRD ทำได้โดยให้ opioid ขนาดน้อย ๆ (titrate) จนอาการปวดลดลง เน้นการเฝ้าสังเกต ติดตามอาการ (observation) และเฝ้าระวัง (monitoring)⁽¹⁾

Naloxone

ความแรงที่มีในโรงพยาบาล : 400 mcg (0.4 mg) / 1 mL / 1 ampule

วิธีการบริหารยา⁽⁶⁾ : IV / IM / SC / ET (endotracheal tube) ในทารกแรกเกิดไม่แนะนำการให้ยา SC และ ET

การออกฤทธิ์ : opioid receptor (μ) antagonist

ระยะเวลาเริ่มออกฤทธิ์ (onset) : IV 1-2 นาที, IM / SC 2-5 นาที, ET 1 นาที

ระยะเวลาออกฤทธิ์ของยา (duration)^(3, 4) : 30-90 นาที (ขึ้นกับวิธีการบริหารและขนาดยาที่ใช้)

สารน้ำที่เข้ากันได้⁽⁷⁾ : normal saline (NSS) และ 5% dextrose solution

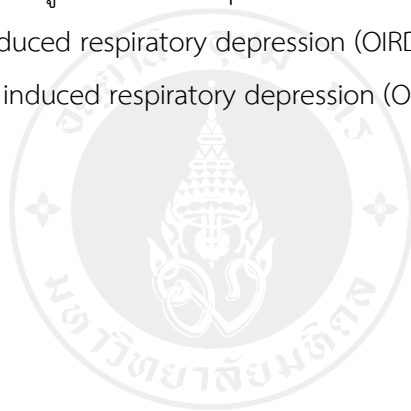
 มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ	หน้า : 5 / 9
	เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid – induced respiratory depression (OIRD)	รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01 ทบทวนครั้งที่ : 1

ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง^(3, 4)

- ผู้ที่มีประวัติแพ้ยา naloxone อาการแพ้รุนแรง
- การได้รับยา naloxone ขนาดสูงหรือได้รับอย่างรวดเร็ว อาจทำให้เกิดการต้านฤทธิ์ของยา opioid จนเกิดอาการถอนยา (opioid withdrawal) เช่น กระวนกระวาย ท้องเสีย คลื่นไส้ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว รวมทั้งอาจทำให้อาการปวดของผู้ป่วยกำเริบมากขึ้นจนไม่สามารถควบคุมอาการปวดได้
- เพิ่มการกระตุ้นระบบประสาทซิมพาเทติกและการหลั่งสาร cytokine ทำให้มีอาการหัวใจเต้นเร็ว ความดันเลือดสูงได้ อย่างไรก็ตาม อาจพบภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ ปอดบวม และภาวะหัวใจหยุดเต้น ซึ่งเป็นภาวะที่พบน้อย

7. ภาคผนวก

- 7.1 แผนภูมิแนวทางการจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ Opioid – induced respiratory depression
- 7.2 Infographic Opioid – induced respiratory depression (OIRD)
- 7.3 OR code เรื่อง Opioid – induced respiratory depression (OIRD) ในรูปแบบ infographic
- 7.4 คณะผู้จัดทำ

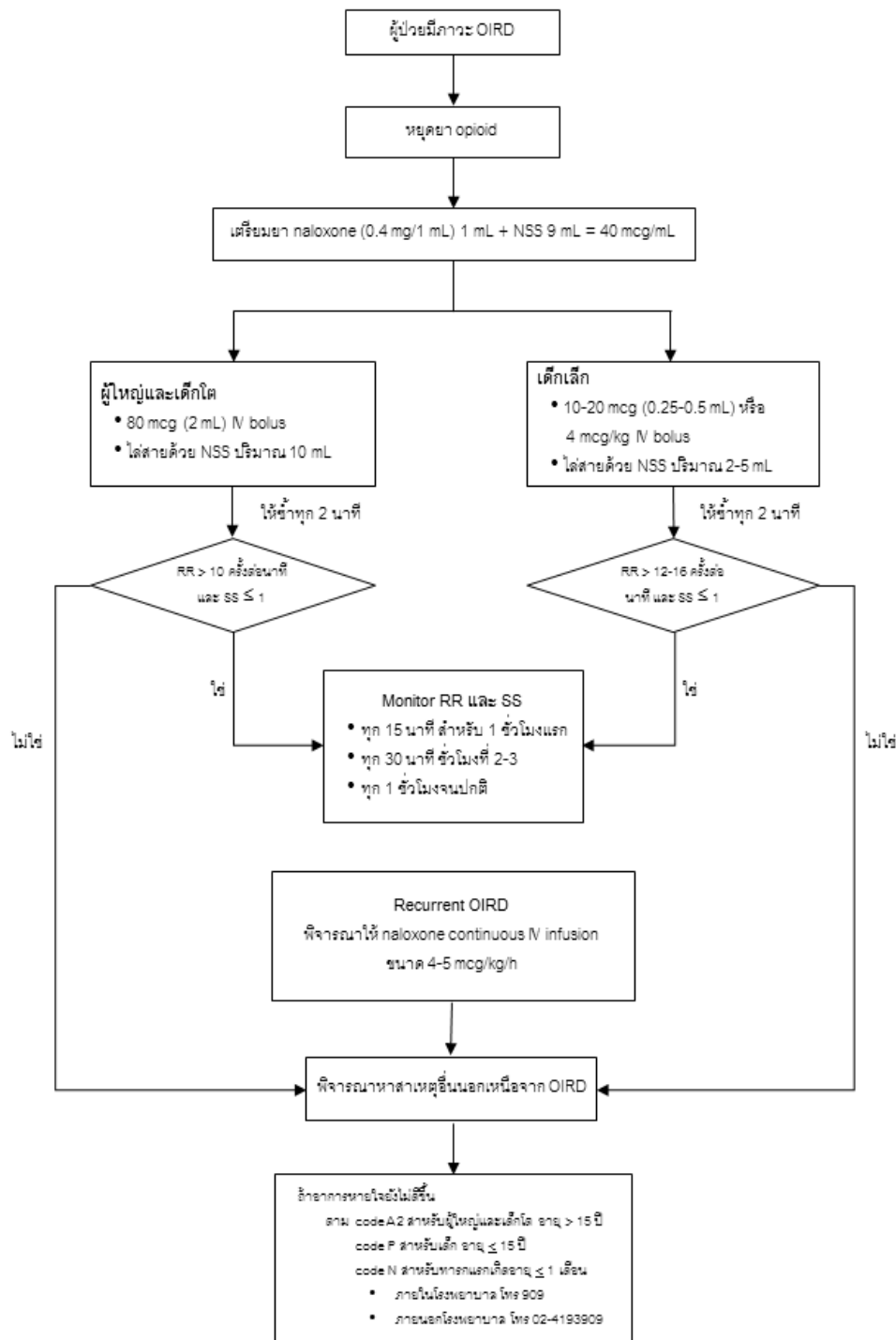

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ	หน้า : 6 / 9
	เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid – induced respiratory depression (OIRD)	รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01 ทบทวนครั้งที่ : 1

7.1 แผนภูมิแนวทางการจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ Opioid – induced respiratory depression

แนวทางการจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ Opioid – induced respiratory depression

หมายเหตุ SS = Sedation score
RR = Respiratory rate

มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid – induced respiratory depression (OIRD)	หน้า : 7 / 9 รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01 ทบทวนครั้งที่ : 1

7.2 Infographic Opioid – induced respiratory depression (OIRD)

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

Opioid-induced respiratory depression (OIRD)

การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid-induced respiratory depression (OIRD)

การวินิจฉัยภาวะ OIRD มีอาการดังต่อไปนี้

1   ง่วง ซึม มักเป็นอาการแรกของ OIRD หรือโคมา (sedation score ≥ 2)

4   ทางเดินหายใจส่วนบนอุดตัน (upper airway obstruction) หรือ

2   ภาวะระบบหายใจพร่อง (hypoventilation) ทำให้เกิดการคั่งของ CO₂ (hypercarbia) หรือหายใจช้า (RR) น้อยกว่า 8-10 ครั้งต่อนาที

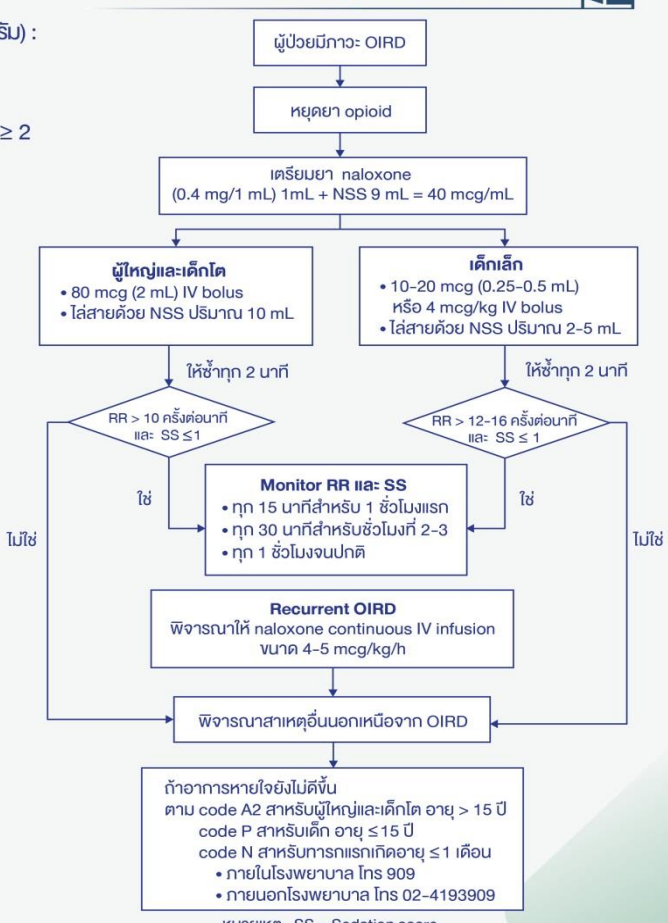
5   Oxygen desaturation ($<90\%$) การใช้ค่า oxygen saturation อาจไม่น่าเชื่อถือ ในผู้ป่วยหลังผ่าตัดที่ได้รับ oxygen

3   ขนาดรูม่านตาเล็ก (miosis) หรือ

ข้อบ่งชี้การให้ยา naloxone

- ผู้ใหญ่และเด็กโต (อายุ > 5 ปี หรือ น้ำหนัก > 20 กิโลกรัม) : RR < 10 ครั้ง/นาที และ sedation score (SS) ≥ 2
- เด็กเล็ก (อายุ ≤ 5 ปี หรือ น้ำหนัก ≤ 20 กิโลกรัม) : RR $< 12-16$ ครั้ง/นาที และ sedation score (SS) ≥ 2

แนวทางการจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ Opioid – induced respiratory depression

Sedation score (SS)

- 0**   0 ไม่ง่วงซึม ตื่นสดชื่นดี
- 1**   1 ง่วงเล็กน้อย เรียกปลุกตื่นง่าย
- 2**   2 ง่วงซึม กลับเกือบตลอดเวลา ถ้าปลุกแล้วตื่น แต่ไม่ยอมพูดคุยกู้ตอบ
- 3**   3 กลับตลอดเวลา ปลุกไม่ตื่นหรือตื่นยาก
- S**   S หลับปกติ

ถ้าอาการหายใจยังไม่ดีขึ้น
ตาม code A2 สำหรับผู้ใหญ่และเด็กโต อายุ > 15 ปี
code P สำหรับเด็ก อายุ ≤ 15 ปี
code N สำหรับการแรกเกิดอายุ ≤ 1 เดือน
• ภายในโรงพยาบาล โทร 909
• ภายนอกโรงพยาบาล โทร 02-4193909

หมายเหตุ   SS = Sedation score
RR = Respiratory rate

มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid – induced respiratory depression (OIRD)	หน้า : 8 / 9 รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01 ทบทวนครั้งที่ : 1

มหาวิทยาลัยมหิดล
คณะแพทยศาสตร์
ศิริราชพยาบาล

Naloxone

Continuous infusion ของ naloxone

กรณีที่ได้รับยา opioid บางตัวที่ออกฤทธิ์ยาว เช่น ยา methadone ยา morphine รูปแบบออกฤทธิ์นาน (sustained release), intraspinal morphine ซึ่งมีโอกาสที่จะเกิด recurrent OIRD สามารถพิจารณาการให้ยา naloxone แบบหยดต่อเนื่อง (continuous iv infusion) **ในขนาด 4–5 mcg/kg/h** เพื่อคุมอาการ หรือพิจารณาให้ยา naloxone ดังนี้

1. การคำนวณปริมาณที่จะใช้ โดยคำนวณรวมขนาดยา naloxone ทั้งหมดที่ผู้ป่วยได้รับเฉลี่ยต่อ 1 ชั่วโมง และปรับขนาดยาดังกล่าวลดลง 50% ก่อนบริหารยาให้ผู้ป่วย
2. การเตรียมยาเพื่อบริหาร แนะนำให้เจือจางยา naloxone 2,400 mcg (เท่ากับปริมาตรยา 6 mL) เจือจางด้วยสารน้ำ NSS จนได้ปริมาตร 240 mL จะได้ความเข้มข้นสุดท้าย 10 mcg/mL
3. การติดตามอัตราการหายใจ และ sedation score ทุก 15 นาทีสำหรับ 1 ชั่วโมงแรกหลังเกิดเหตุการณ์ และทุก 30 นาทีสำหรับชั่วโมงที่ 2–3 หลังเกิดเหตุการณ์ ต่อไปติดตามทุก 1 ชั่วโมงจนปกติ

ตัวอย่างการคำนวณ

ผู้ป่วยได้รับยา naloxone รวม 360 mcg ในเวลา 1.5 ชั่วโมง จะเท่ากับขนาดยา naloxone เฉลี่ย 240 mcg ต่อ 1 ชั่วโมง ดังนั้นขนาดยา naloxone ที่ผู้ป่วยได้รับสำหรับ continuous iv drip คือ 120 mcg ต่อ 1 ชั่วโมง หรือเท่ากับ 12 mL/ชั่วโมง

ปัจจัยเสี่ยงที่ทำให้ผู้ป่วยเกิดภาวะ OIRD

- ผู้ป่วยสูงอายุ ≥ 65 ปี
- มีโรคร่วมมาก ASA ≥ III/IV
- ได้รับ opioid ≥ 2 ชนิด
- ใช้ยานอนหลับร่วมด้วย
- ผู้ป่วยที่ใช้ IV PCA ด้วยวิธี continuous background
- ผู้ป่วยได้รับยา gabapentin > 300 mg
- ผู้ป่วยได้รับ morphine ต่อวันสูง (morphine equivalent dose; MED มากกว่า 25 mg)
- มีการประเมินผู้ป่วยที่ไม่เพียงพอ (inadequate assessment)

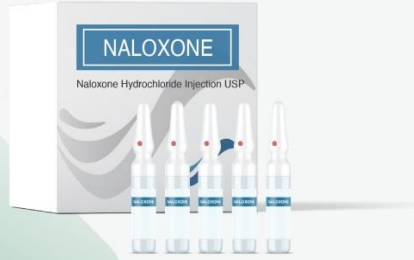
ภาวะนี้มักเกิดหลังผ่าตัดภายใน 24 ชั่วโมง การเฝ้าระวังการลดลงของ oxygen saturation อาจไม่น่าเชื่อถือในผู้ป่วยหลังผ่าตัดที่ได้รับการรักษาด้วยการให้ oxygen การป้องกันการเกิดภาวะ OIRD ทำได้โดยให้ opioid ขนาดน้อย ๆ (titrate) จนอาการปวดลดลง เน้นการเฝ้าสังเกตติดตามอาการ (observation) และเฝ้าระวัง (monitoring)

Naloxone

- ความแรงที่มีในโรงพยาบาล: 400 mcg (0.4 mg) /1 mL /1 ampoule
- วิธีการบริหารยา: IV / IM / SC / ET(endotracheal tube) ในกรณีแรกเกิด ไม่แนะนำการให้ทาง SC และ ET
- การออกฤทธิ์: opioid receptor (mu) antagonist
- ระยะเวลาเริ่มออกฤทธิ์ (onset): IV 1–2 นาที, IM / SC 2–5 นาที, ET 1 นาที
- ระยะเวลาออกฤทธิ์ของยา (duration): 30–90 นาที (ขึ้นกับวิธีการบริหารและขนาดยาที่ใช้)
- สารน้ำที่เข้ากันได้: normal saline (NSS) และ 5% dextrose solution

ข้อห้ามใช้/ข้อควรระวัง

- 1 ผู้ที่มีประวัติแพ้ยา naloxone อาการแพ้รุนแรง
- 2 การได้รับยา naloxone ขนาดสูงหรือได้รับอย่างรวดเร็ว อาจทำให้เกิดการต้านฤทธิ์ของยา opioid จนเกิดอาการถอนยา (opioid withdrawal) เช่น กระวนกระวาย ท้องเสีย คลื่นไส้ อาเจียน หัวใจเต้นเร็ว รวมทั้งอาจทำให้เกิดอาการปวดของผู้ป่วยกำเริบมากขึ้นจนไม่สามารถควบคุมอาการปวดได้
- 3 เพิ่มการกระตุ้นระบบประสาทซิมพาเทติกและการหลั่งสาร cytokine ทำให้มีอาการหัวใจเต้นเร็ว ความดันเลือดสูงได้ อย่างไรก็ตาม อาจพบภาวะหัวใจเต้นผิดจังหวะ ปอดบวม และภาวะหัวใจหยุดเต้น ซึ่งเป็นภาวะที่พบได้น้อย

เอกสารอ้างอิง 1. Schug SA, Scott DA, Mott JF, Halliwell R, Palmer GM, Alcock M; APM-SE Working Group of the Australian and New Zealand College of Anaesthetists and Faculty of Pain Medicine (2020), Acute Pain Management: Scientific Evidence (5th edition), ANZCA & FPM, Melbourne.

2. Gupta K, Prasad A, Nagappa M, Wong J, Abrahamyan L, Chung FF. Risk factors for opioid-induced respiratory depression and failure to rescue: a review. Curr Opin Anaesthesiol. 2018;31(1):110–9.

3. ราชวิทยาลัยสูทกษัตริย์แห่งประเทศไทยและสมาคมการศึกษารองานปวดหลังประเทศไทย. แนวทางพัฒนามาตรการป้องกันและจัดการภาวะ OIRD (Clinical Guidance for Acute Postoperative Pain Management). ฉบับที่ 2 w.r. 2562.

4. Northamptonshire Healthcare NHS Foundation Trust. Guidance on the use of naloxone in the management of opioid-induced respiratory depression 2018.

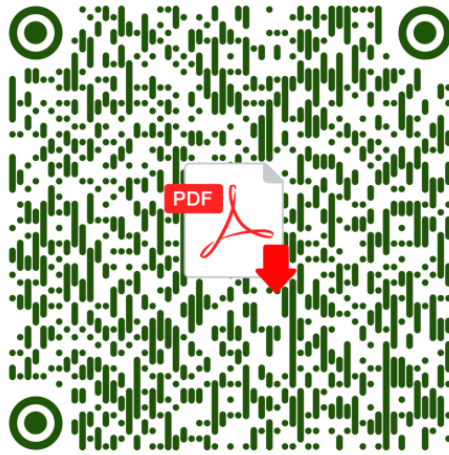
5. Rzaia Lynn R, Galinkin JL. Naloxone dosage for opioid reversal: current evidence and clinical implications. Ther Adv Drug Saf. 2018;9(1):63–88.

6. ภาสกร วัฒน. Naloxone. ใน จารุวรรณ ศรีอากา. ยาต้านพิษ c. กลุ่มพจนานุกรม 2558:22–25.

 มหาวิทยาลัยมหิดล คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล	ระเบียบปฏิบัติ	หน้า : 9 / 9
	เรื่อง : การจัดการเมื่อผู้ป่วยเกิดภาวะ opioid – induced respiratory depression (OIRD)	รหัสเอกสาร : SI-20-2-003-01 ทบทวนครั้งที่ : 1

7.3 QR code เรื่อง Opioid – induced respiratory depression (OIRD) ในรูปแบบ infographic

7.4 คณะผู้จัดทำ

1. รศ. พญ.สุวิมล ต่างวิวัฒน์	ภาควิชาวิสัญญีวิทยา
2. ศ. พญ. จารุพิมพ์ สูงสว่าง	ภาควิชากุมารเวชศาสตร์
3. ผศ. พญ.ปราณี รัชตามุขยนันต์	ภาควิชาวิสัญญีวิทยา
4. รศ. พญ.สหสา หมั่นดี	ภาควิชาวิสัญญีวิทยา
5. ผศ. ดร. นพ.ชุตินิชัย ไตรวิกัย	ภาควิชาศัลยศาสตร์
6. นางสาววิมลลักษณ์ ชัยศักดิ์ชาติรี	ฝ่ายการพยาบาล
7. นางสาววណพร สว่างพงษ์	ฝ่ายการพยาบาล
8. นางสาวเปรมจิตร คล้ายเพ็ชร	ฝ่ายการพยาบาล
9. นางนฤมล ทองคำ	ฝ่ายการพยาบาล
10. นางสาวมธุรส กอมบอฟ	ฝ่ายการพยาบาล
11. นางสาวดารณี เดชะ	ฝ่ายการพยาบาล
12. นางสาววัลลีย์ ศรีตงกิม	ฝ่ายการพยาบาล
13. ภญ.ผุสดี ปุจฉากร	ฝ่ายเภสัชกรรม
14. ภญ.จันทร์พร ก้องวัชรพงศ์	ฝ่ายเภสัชกรรม
15. นางปิยะวดี รุ่งมงคลทรัพย์	ภาควิชาวิสัญญีวิทยา
16. นางสาวภาวดี สุทโส	ภาควิชาวิสัญญีวิทยา
17. นายนันทพันธ์ ตรุษทิม	ภาควิชาวิสัญญีวิทยา